

Terug in Tanzania

Toen we in oktober terugkwamen in Tanzania, voelden we ons snel weer thuis. Voor het eerst in zeven jaar kwamen we terug in een huis waarin we al eens eerder gewoond hadden, en dat voelde heel bijzonder en vertrouwd. Ook voor de kinderen. Ze waren zo blij dat hun vriendinnetjes er nog steeds waren. Maar ze ontdekten ook onmiddellijk dat ze al hun Swahili woordjes vergeten waren. Dat vonden ze toch wel moeilijk. Regelmatig bidden de kinderen 's avonds: 'Wilt U ons helpen om alle talen weer te leren?' Het is ook best wat voor kinderen om gelijk weer twee nieuwe talen te moeten gaan gebruiken (Swahili en Engels), als ze toch ook eerst even tijd nodig hebben om om te schakelen. We merkten dat ze hierdoor veel meer thuis bleven spelen in plaats van eropuit te trekken met de buurkindjes. Langzaam maar zeker komt dat nu terug, en voelen ze zich wat meer op gemak. Ook misten ze Trix nogal, onze hond die dood gegaan was tijdens ons

verlof. Het hondje dat we nu hebben – Snuffie – is een wervelwind van energie en ondeugd, en de kinderen zijn nogal bang voor haar (Snuffie is nog maar 5 maanden oud; hopelijk wordt ze wat rustiger met de jaren). Maar als we haar overdag af en toe opsluiten, dan durven de kinderen (en buurkinderen) lekker samen buiten te spelen.

Wennen weer

Zoals we ook wel verwacht hadden, zaten we gelijk na onze aankomst in Musoma weer midden in de stroom van het leven. Op het vertaalcentrum lag heel wat werk te wachten. Maar gelukkig kreeg André de energie ervoor, en geniet hij van het werk dat hij mag doen. Dorien is weer begonnen met het thuisonderwijs, nu voor de beide meisjes (terwijl Aron af en toe ook wat aandacht nodig heeft). Het is toch best pittig om alle taken thuis en op school goed te combineren. Gelukkig hebben we drie dagen in de week hulp in de huishouding, en dat scheelt veel. We hebben het gevoel dat we nu wel een goede balans gevonden hebben.

Dorien over het thuisonderwijs

Michaja heeft tijdens het verlof genoten van haar tijd op een 'echte school', De Zaaier in Harskamp. Nu ze weer thuis les krijgt is het wel weer even wennen! Gelukkig gaat Elisa nu ook mee, dat zorgt voor meer gezelligheid in de klas.

Inmiddels is Michaja volop bezig met groep 3 (behalve leren lezen want daarmee heeft ze inmiddels het niveau van groep 4 bereikt). Elke dag doen we rekenen, taal, schrijven en Bijbelles, en eens per week een natuurles. Wat een voldoening als er weer een werkboekje uit is, of haar stickerkaart (beloning voor goed haar best doen) bijna vol is! Ze mist het spelen en knutselen wel, maar gelukkig is daar elke middag nog tijd genoeg voor! Elisa is een enthousiaste leerling. Ze is snel tevreden met de dingen die ik haar te doen geef, ook al ben ik op sommige dagen zoveel bezig met Michaja's lessen dat ik voor haar maar weinig tijd over heb. Elisa kan zich gerust een tijd vermaken met een boek, kralen rijgen of kleuren. Ondertussen pikt ze ook nog heel wat op van Michaja's schoolwerk, zodat ze je soms zomaar komt vertellen dat 'het 3 uur is want de grote wijzer staat bovenaan en de kleine op de 3!'

's Morgens voor we met school beginnen leg ik Aron in bed en soms wordt hij pas wakker als we bijna klaar zijn met school. Hij is een tevreden jongetje, lacht veel en stopt al alles in z'n mond wat hij in z'n knuistjes kan krijgen.

Links: Michaja in groep 3 bij juf Diepeveen op 'De Zaaier' in Harskamp. Ze mist haar vriendinnetjes uit Harskamp wel, en heeft hele verhalen over 'mijn school' als we weer foto's bekijken. Vooral toen ze een grote kaart uit haar klas kreeg, kwamen de verhalen weer los. **Rechts:** Michaja en Elisa in hun 'thuischool' in onze achtertuin. Aron (links op matras) mag er ook bij zijn als hij wakker is.

Een paar weken geleden zijn we op bezoek geweest bij mama T., die bij ons in huis werkt. Ze woont in een heel klein huisje (wat je hier op de foto ziet is ongeveer de helft van het huis). Echter, haar huis wordt momenteel opgegeten door de termieten. Overal zitten grote gaten in de muren, zowel aan de binnen- als buitenkant. Erg gevaarlijk (vanwege slangen die zich erin verstoppen en dat een muur zomaar kan instorten), vies (elke morgen moet ze de muren afkrabben) en ongezond. We helpen haar een nieuw huis te bouwen. Hopelijk kan ze snel verhuizen.

Lukas-evangelie in drie talen

Begin oktober, toen we nog in Nederland waren, kregen de Ikoma-mensen voor het eerst een bijbelboek in hun eigen taal. Deze bevolkingsgroep telt zo'n 36.000 mensen, en de vreugde was groot toen het Lukas-evangelie opgedragen en verspreid kon worden. De volgende viering was in de taal waar André twee jaar aan heeft gewerkt, de Kabwa-taal (er zijn zo'n 14.000 mensen die de Kabwa-taal spreken). Het was een indrukwekkende viering waarbij er heel wat door je heen gaat. Op onze weblog (www.bijbelvertaalwerk.nl) staat een foto-verslag van dit belangrijke moment.

De vreugde en dankbaarheid die verwoord werden in gebeden, toespraken en muziek raakten ons diep. Nu het eerste bijbelboek verspreid is, proberen we

mensen en kerken te helpen om de Kabwa-vertaling nu op allerlei plekken te gaan gebruiken. Bid met ons mee dat het Woord echt gebruikt wordt, en zijn kracht zal doen. Helaas werd Elisa ziek op de morgen dat we zouden vertrekken, en ging André alleen. Dat was jammer, want we hadden het graag als gezin willen meemaken. Gelukkig kregen we twee weken later de kans om samen de publicatie van het Lukas-evangelie in de Zanaki-taal mee te vieren (een taal die door zo'n 100.000 mensen gesproken wordt). Al duurde de dag lang, toch was het ook voor de kinderen goed dat ze erbij waren. Het was mooi om uit Michaja's mond te horen waarom ze vond dat het vandaag feest is: "Omdat mensen nu een Bijbel krijgen in een taal die ze snappen. En daar zijn ze blij van!"

De twee Kabwa bijbelvertalers, Paul en John, dragen de doos met boeken de kerk binnen. Een hoogtepunt voor ze!

Juichende Kabwa-mensen nadat voorgelezen is uit het eerste exemplaar van de Kabwa-bijbelvertaling.

Vertaalwerk

Op dit moment werken we hard aan het voorbereiden van de publicatie van het Lukas-Evangelie in nog vijf andere talen. Ik (André) werk samen met het Simbiti-team om dit bijbelboek publicatie-klaar te maken voor zo'n 100.000 Simbiti-mensen in het noorden van Tanzania. Hopelijk zijn zij volgend jaar aan de beurt. Inmiddels gaat het vertaalwerk voor andere bijbelboeken gewoon verder. Ik werk tegenwoordig niet alleen meer als vertaaladviseur aan de Kabwa- en Simbiti-taal. Momenteel doe ik ook vertaalcontroles voor andere talen, als onderdeel van mijn training om vertaalconsulent te worden. Tot nu toe kon dat vanuit Musoma, maar vanaf volgend jaar zal ik meer reizen maken naar andere projecten in Oost-Afrika. Ook zal ik andere vertaaladviseurs gaan trainen die net in Tanzania gearriveerd zijn. Ik vind het belangrijk om niet het werk vóór mensen te doen, maar mensen in staat te stellen om het zelf te doen. Mijn doel voor de komende twee jaar is om Afrikaanse bijbelvertalers zo te trainen dat ze uiteindelijk vrijwel zelfstandig de rest van de Bijbel kunnen vertalen. Ik zal – als ik mijn opleiding tot vertaalconsulent afgerond heb – dan meehelpen om de eindcontroles te doen, en aanvullende training te verzorgen. Het is mooi om met één been midden in een bevolkingsgroep te staan (want met de Kabwa-mensen heb ik toch echt een band), en anderzijds om ook mee te kunnen helpen met het vertalen van de Bijbel in andere talen.

Op de foto met 'slager Mickey' en de geit die ik gekocht had voor het feest.

Vertaalprobleem uit de praktijk

Bij de eindcontrole van het boek Lukas in de Simbiti-taal kwamen we heel wat interessante vertaalproblemen tegen. Een ervan wil ik noemen, Lukas 13:29. Jezus heeft net gezegd dat de joodse ongelovigen buitengesloten zullen worden, en zegt dan over de heidense volken: 'En daar zullen er komen van oost en west, van noord en zuid, en zij zullen aan tafel gaan in het Koninkrijk van God.' Nu is dit sowieso een vrij moeilijk vers om te vertalen, maar het gaat me nu eerst om de woorden 'uit het westen'. In de Simbiti-vertaling klonk het vers eerst zo: "Van alle kanten van de wereld zullen ze komen...". De vertalers hadden besloten om de opsomming oosten, westen, noorden en zuiden weg te laten. Waarom? Omdat het woord voor 'westen' een probleem opleverde. De meeste Simbiti-mensen wonen aan de oost-kant van het grote Victoria-meer. Als Simbiti-sprekers over het oosten praten, dan gebruiken ze een woord dat betekent 'waar de zon opkomt'. Spreken ze over het westen, dan gebruiken ze een woord dat 'zee' of 'meer' betekent (in de Simbiti is er maar één woord). Waarom zou dit een probleem zijn? Omdat er ook een redelijk grote groep Simbiti mensen aan de kust van de Indische Oceaan woont (met name mensen die verhuisd zijn naar Dar es Salaam). En voor hen ligt de zee natuurlijk aan de oostkant, niet aan de westkant. Dus de kant waar de zon opkomt is ook de kant waar de zee ligt. Kortom: de traditionele Simbiti-woorden werken daar niet. Uiteindelijk hebben we als team besloten om toch de normale Simbiti-woorden te gebruiken, omdat we ons met name richten op de Simbiti-mensen die in onze regio wonen, vooral hen die niet goed de landstaal Swahili machtig zijn. Dat geldt niet voor Simbiti-mensen die naar de kust verhuisd zijn.

De vertaling die de vertalers voorstelden "Van alle kanten van de wereld zullen ze komen", zou een groter probleem opleveren. In de Simbiti-vertaling werd tot dan toe maar één woord gebruikt voor provincie, land of wereld (een algemeen woord dat 'plaats' betekent). En omdat in dit vers niet duidelijk gezegd wordt over wie het precies gaat, kon de vertaling evengoed betekenen: "Uit alle hoeken van het land zullen ze komen" (en dan klinkt het alsof het nog steeds over joden gaat). Deze vertaling zou dus niet duidelijk genoeg zijn. Het team heeft tijdens de vertaalcontrole besloten om nu twee verschillende woorden te gebruiken voor 'land' (*ekyaro*) en 'wereld' (*ekebara*). En dat moet dan eerst weer getest worden in de dorpen, en veranderd worden in alles wat tot nu toe vertaald is. Vertalen is een hele klus!

Auto gerepareerd

In de vorige nieuwsbrief hebben we geschreven over onze auto die nodig gerepareerd moest worden. Dankzij een aantal grote giften hebben we de reparatie kunnen laten doen, en hebben we sinds deze week zelfs vier nieuwe banden onder de auto. Heel hartelijk dank aan iedereen die dit mogelijk heeft gemaakt! We durven weer met een gerust hart op weg naar de dorpen, ook in het regenseizoen.

Groet

Hartelijk bedankt voor jullie steun en gebed. Zonder jullie zouden we dit werk niet kunnen doen. We wensen iedereen een gezegende kerst en alle goeds voor het komende jaar.

Een hartelijke groet van André en Dorien Kamphuis met Michaja, Elisa en Aron

Gebedspunten

- Dank God voor het feit dat 150.000 mensen uit de Kabwa-, Ikoma-, en Zanaki-stam nu Gods woorden in hun eigen taal kunnen lezen. Bid dat de vertaling van het Lukas-Evangelie op veel plekken gebruikt zal worden.
- Bid voor een Tanzaniaanse vriend, Fanueli, die van zijn kerk geen zendeling mag worden. Lees uitgebreid hierover op onze [weblog](#).
- Blijf bidden voor Dorien en haar zorg voor het thuisonderwijs en de kinderen. Dat ze er energie voor krijgt en voldoening in vindt.
- Bid voor Michaja en Elisa, dat ze zich snel weer helemaal thuis voelen in Tanzania.
- Bid voor onze gezondheid. Goede medische zorg is moeilijk te vinden in Musoma. Aron heeft nog geen inenting kunnen krijgen.
- Bid voor wijsheid in ons vertaalwerk, dat de Geest van God ons in alles zal leiden.

Contactgegevens

André en Dorien Kamphuis
c/o SIL International
P.O. Box 1235, Musoma
Tanzania, East Africa
E-mail: kamphuis@bijbelvertaalwerk.nl

Wycliffe Nederland: www.wycliffe.nl
Contactpersonen Thuisfrontcomité:
Wim en Evelien Kater
Telefoon: (0318) 638 498
E-mail: thuisfront@bijbelvertaalwerk.nl

Onze website: www.bijbelvertaalwerk.nl
Rekeningnummer: 1459.67.905
t.n.v. Wycliffe Comité Kamphuis (Ede)